

VEREJNÉ VYHLÁSENIE OBČIANSKEJ INICIATÍVY CHRÁNIME SI NAŠE

34. SCHÔDZA VÝBORU NR SR PRE PÔDOHOSPODÁRSTVO A ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

26.11.2024

Vážený pán predseda Výboru, vážené poslankyne, vážení poslanci Národnej rady Slovenskej republiky, vážení prítomní, vážení občania SR.

Stojím tu, na pôde Národnej rady SR, ako zástupca občianskej iniciatívy Chránime si naše, aby som tľmočil postoj a presvedčenie viac ako 17.000 obyvateľov Slovenska, ale najmä obyvateľov mesta Šurany a obce Bánov, ktorí podpisom pod petíciu prejavili **zásadný nesúhlas** s výstavbou baterkárne v Šuranoch.

Rozumieme dôležitosti investícií a nie sme ani proti technickému pokroku. Máme však obrovské obavy. Nie sú to ale obavy z neznámeho. Práve naopak, vyplývajú **zo známych** a reálnych problémov, ktoré baterkárne v iných krajinách **jednoznačne spôsobujú**.

Miesto konštruktívnych diskusií a snahy o rozptýlenie našich obáv však narážame na stále väčšie a väčšie problémy a nedostatočný záujem kompetentných.

Vypočujte si teraz, prosím, naše najzávažnejšie zistenia:

1. ZAČNIME ŽIVOTNÝM PROSTREDIEM

- a) Výstavbou a prevádzkou závodu na výrobu batériových článkov príde k nenapraviteľným škodám na životnom prostredí.
- b) Pri výrobnej prevádzke tejto chemickej „gigafabriky“ bude vznikať veľké množstvo škodlivín, ktoré budú znečisťovať ovzdušie, kontaminovať vodu a pôdu a vytvárať tony nebezpečného odpadu. Viac ako polovicu vstupných surovín tvoria toxické a škodlivé látky. Pri výrobe batériových článkov sa bude používať organické rozpúšťadlo N-metyl-2-pyrolidón, v skratke NMP, s deklarovanou ročnou spotrebou viac ako 2.000 ton. Táto chemická látka, označená výstražným upozornením H360D, má reprodukčnú toxicitu a množstvo ďalších škodlivých účinkov.

- c) Posudzovaná výrobná činnosť má vysokú energetickú náročnosť, obrovskú spotrebu elektrickej energie a vody. V predloženej dokumentácii k zámeru je uvedená predpokladaná spotreba 97.000 m³/rok pitnej vody z verejného vodovodu, a 400 m³/hod technologickej vody s uvažovaným odberom z rieky Nitra. Dodnes sme nedostali adekvátnu odpoveď, ako bude zabezpečený taký veľký objem technologickej vody v prípade nevyhovujúcej kvality vody z rieky Nitra alebo v prípade jej slabšieho prietoku. Ako je možné, že nebolo posúdené, aký bude dopad veľkej spotreby vody v priemyselnom parku na ďalších odberateľov vody napr. vo forme obmedzených dodávok na zavlažovanie poľnohospodárskej pôdy a pokles úrovne hladiny spodnej vody. Voda je základnou komoditou potrebnou pre život, **povolenie výrobnéj činnosti s obrovskou spotrebou vody je plytvanie a ohrožovanie tohto vzácneho prírodného zdroja.**
- d) Máme dôkazy o tom, že bude prichádzať k mnohonásobnému prekračovaniu emisných limitov. Za žiadnych okolností nie je možné, aby baterkáreň takéhoto rozmeru spĺňala požadované limity a platnú legislatívu.

2. TU SÚ NAŠE ARGUMENTY TÝKAJÚCE SA ZDRAVIA

- a) Pri prevádzke fabriky bude prichádzať k znečisteniu ovzdušia, čo môže spôsobovať vážne poškodenie zdravia obyvateľov v dotknutom regióne. Viete, že dlhodobá expozícia organizmov toxickým rozpúšťadlom NMP môže spôsobovať podráždenie pokožky, dýchacích ciest, očí a môže spôsobiť zmeny funkcií pečene a nervového systému? Môže tiež závažne poškodiť reprodukčný systém, dokonca aj nenarodené dieťa. Stála expozícia NMP rozpúšťadlom je neprípustná! Nikde v predloženej zámere sa neriešia dopady nebezpečných fluorovodíkov alebo hydrogén fluoridu na zdravie a životné prostredie.
- b) Je alarmujúce, že na niektoré škodlivé látky neexistujú imisné limity. Podľa Slovenského hydrometeorologického ústavu rozpúšťadlo NMP nepatrí medzi bežne sledované látky v ovzduší, preto preň nie je stanovený imisný limit, ani sa nemonitoruje stanicami SHMÚ.
- c) Viete, ctení poslanci a poslankyne, že už teraz patrí okres Nové Zámky dlhodobo medzi okresy s najvyššou hrubou úmrtnosťou na onkologické ochorenia a lokalita bývalého Elitexu v Šuranoch je zaradená medzi najrizikovejšie lokality v SR z hľadiska potreby realizácie sanácie environmentálnej záťaže?

3. VOYPOČUJTE SI AJ ĎALŠIE DÔLEŽITÉ FAKTY

- a) Negatívne dopady výrobnjej prevádzky na zdravie obyvateľov v dotknutom regióne boli posúdené iba veľmi povrchno a okrajovo.
- b) Ako je možné, že v predloženom investičnom zámere boli trestuhodným spôsobom **6 až 10 násobne** podhodnotenú údaje o vstupných surovinách? Z tabuľky takto podhodnotených surovín vychádza množstvo ďalších analýz a posudkov, ktoré sú tým pádom **absolútne nereálne a neobjektívne**, ako je imisno-prenosová štúdia, akustická štúdia, dopravno-kapacitné posúdenie, analýza dopadov na zdravie a ďalšie.
- c) Zisťovanie vplyvov na životné prostredie bolo Okresným úradom v Nových Zámkoch dňa 28.8.2024 zastavené, a teda **nebolo poslané do povinného hodnotenia (tzv. veľká EIA)**. Viete, že zároveň došlo k vylúčeniu odkladného účinku odvolania voči rozhodnutiu uvedenému vo výrokovej časti I. Rozhodnutia zo zisťovacieho konania?
- d) Došlo už k závažnému pochybeniu zo strany správneho orgánu, kedy v dôsledku nedostatočného preverenia podkladov a údajov v protokole, ktorý bol podkladom pre rozhodnutie vo vzťahu k zákonu 128/2015 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií, nebola takáto závažná hrozba akou je predmetná ťažká chemická výroba, zo strany správneho orgánu vykonaná a teda účel zákona č. 128/2015 Z. z., teda prevencia závažných priemyselných havárií a obmedzenie ich následkov na zdravie ľudí, životné prostredie a majetok, bola zo strany správneho orgánu zanedbaná.

4. A PRICHÁDZAME Z NÁŠHO POHLADU K ABSOLÚTNE KEÚČOVÉMU BODU: NEEEXISTENCII VEREJNÉHO ZÁUJMU NA VÝSTAVBE „BATERKÁRNE“

- a) Pri investičnom projekte baterkárne **ide iba o súkromný komerčný záujem zahraničného investora**, teda nie o deklarovaný verejný záujem! Verejný záujem totiž spočíva v ochrane, aj preventívnej, životného prostredia, a to konkrétnych zložiek životného prostredia, kedy jednou z nich sú aj ľudské bytosti.
- b) Výstavbou baterkárne dôjde k nenapraviteľným škodám na životnom prostredí, k zničeniu národného bohatstva a prírodného dedičstva – poľnohospodárskej pôdy najvyššej bonity s najvyšším produkčným potenciálom vo výmere cca 5 000 000 m², k ohrozeniu podzemných vôd, k ohrozeniu i poškodeniu chránených území v lokalite zámeru, a k ďalším nereparovateľným škodám na životnom prostredí, na ekosystémoch, k porušeniu ekologickej stability, k porušeniu práva na podnikanie poľnohospodárov a k ohrozeniu potravinovej bezpečnosti občanov SR. Poukazujeme na osobitnú ústavnoprávnu ochranu poľnohospodárskej pôdy, ktorá je obsiahnutá v čl. 44 ods. 5 Ústavy SR

citujem: „poľnohospodárska pôda a lesná pôda ako neobnoviteľné prírodné zdroje požívajú osobitnú ochranu štátu a spoločnosti.“ **Ochranu poľnohospodárskej pôdy označil predkladateľ ústavného zákona za verejný záujem.** Ochrana poľnohospodárskej pôdy sa realizuje vykonávacím zákonom č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

- c) Viete, a na to obzvlášť upozorňujeme, že na dotknutom území sa nachádza národné bohatstvo nesmierneho významu? **Áno, rozsiahly zdroj geotermálnej energie, ktorý je najčistejším zdrojom energie a to s európskym významom.** Naozaj umožníme čínskemu investorovi prístup k tomuto pokladu?

Vážené poslankyne, vážení poslanci, dňa 28.10.2024 sme predložili Ústavnému súdu Slovenskej republiky návrh na začatie konania o ústavnej sťažnosti z dôvodu hodného osobitného zreteľa. Predložiť ÚS SR ústavnú sťažnosť považovali sťažovatelia za svoju morálnu i ústavnú povinnosť. Predmetom ústavnej sťažnosti je prioritne poukázanie na neexistenciu verejného záujmu sledujúc to, aby orgán ochrany ústavnosti zabránil svojím rozhodnutím nenávratnému zničeniu nenahraditeľného a neobnoviteľného prírodného zdroja najúrodnejšej poľnohospodárskej pôdy, ako aj z dôvodu možného ohrozenia a poškodenia ďalších zložiek životného prostredia v súlade aj s primárnym právom EÚ, z dôvodu ohrozenia a poškodenia života a zdravia kohokoľvek, ďalej z dôvodu ohrozenia a porušenia práva na súkromie, zásahu do práva na vlastníctvo fyzických a právnických osôb dotknutých prebiehajúcim vyvlastňovaním pozemkov. Práve tu môže k zásahu do základných práv dôjsť v spojitosti s prípravou a realizáciou predmetného investičného projektu a **ťažkého chemického priemyslu** tzv. „baterkárne“.

Vážené poslankyne, vážení poslanci. V tejto chvíli sme svedkami prepisovania dejín ochrany životného prostredia. Naše argumenty uznáva široká laická aj odborná verejnosť a trváme na tom, **aby ste ich neignorovali ani vy.** Vy ste tí, ktorí máte moc niečo urobiť. Preto TO UROBTE. Zastavte tento nezmysel na slovenskej pôde, nezmysel, za ktorý zaplatíme daň MY, naším zdravím a zdravím našich detí. ODMIETAME byť obetnými baránkami na oltári geopolitických záujmov. Prejavte, prosím, verejne svoj osobný postoj k tejto problematike.

Ako občianska iniciatíva Chránime si naše trváme na tom, aby ste rešpektovali vôľu ľudu a túto investíciu v plnom rozsahu odmietli.

V iniciatíve sa riadime slovami Milana Rastislava Štefánika: Pravde veriť, pravdu žiť a pravdu brániť.

Ďakujem pánovi predsedovi Výboru za slovo a upriamujem vašu pozornosť aj na kolegov z iniciatívy a pána starostu obce Bánov, ktorí sú tu prítomní a sú pripravení diskutovať s vami na túto aktuálnu tému.

Za iniciatívu Chránime si naše vám ďakujem.